

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande: "Remiss om reformering av avfallslagstiftningen för åka materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi"

Er beteckning: KN2024/02249

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Jämtlands län bedömer att länets kommuner sköter tillsynen bra och har en bred och bra lokal förankring. Länsstyrelsen bedömer vidare att, om förslagen införs, så behöver myndigheter och verksamhetsutövare betydligt längre tid än till 1 januari 2026, för att hinna ställa om.

Om regeringen beslutar enligt promemorians förslag vill Länsstyrelsen i Jämtlands län framföra att det är viktigt att länsstyrelserna ges en långsiktig finansiering för länsstyrelsernas ökade tillsynsansvar. Om inte tillräckliga medel tillförs är risken att andra tillsynsområden måste bortprioriteras.

För att förbättra tillsynen över avfallshanteringen i landet är det viktigare att tillsynen har en god finansiering, inte vilken myndighet som utför den, att enbart flytta tillsynsansvar utan att samtidigt tillse att tillsynen framgent har en god finansiering leder troligen till att målet inte uppnås.

Flera kommuner i Jämtlands län har efter ansökan övertagit tillsyn från länsstyrelsen. Länsstyrelsen bedömer att det fungerar bra och att det ger kommunerna möjlighet att bredda sitt tillsynsområde samt finansiera tjänster med de inkomster som tillfaller kommunerna för övertagen tillsyn.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att länsstyrelserna ska ta över tillsynen av nationella avfallstransporter. De fem länsstyrelser som har tillsyn över gränsöverskridande avfallstransporter bör även få bedriva tillsyn över nationella avfallstransporter. I Jämtlands län har länsstyrelsen en god samverkan med kommunerna när det gäller tillsyn inom avfallsområdet.

I dagsläget kan inte tillsynsmyndigheten ta ut avgift för generell tillsyn av avfallstransporter, utan bara om ett ärende upprättas för specifik transport. Det måste finnas en långsiktig finansiering för den generella tillsynen av nationella avfallstransporter.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att varje kommun ska tillhandahålla ett insamlingssystem där privatpersoner, företag m fl kostnadsfritt ska kunna hämta produkter som lämnats dit av hushållen.

Länsstyrelsen i Jämtlands län avstyrker förslaget om att kravet på kommunerna att upprätta kommunala avfallsplaner ska tas bort.

Länsstyrelsen vill i övrigt lyfta behovet av samsyn och harmonisering av de i remissen föreslagna författningsändringarna med den i övrigt pågående översynen av regelverket kring EU:s *reviderade förordningar om fluorerade växthusgaser och ozonnedbrytande ämnen*, KN 2024/01891.

Yttrande

Länsstyrelsen i Jämtlands län avstyrker lagförslaget om att länsstyrelsen ensam ska vara tillsynsmyndighet över handlare, mäklare, yrkesmässiga insamlare och avfallstransporter och anser att tillsynsansvaret bör ligga kvar på kommunen

Länsstyrelsen i Jämtlands län bedömer att den finansiering som föreslås för länsstyrelsernas ökade tillsynsansvar inte kommer att täcka kostnaderna för tillsynen. Länsstyrelsen anser vidare att det behöver utredas ytterligare hur finansieringen ska ske av den tillsyn som föreslås läggas på länsstyrelserna.

För att öka tillsynen inom avfallsområdet och för att få en rättvis konkurrens och bekämpa illegal avfallshantering anser länsstyrelsen att de kommunala tillsynsmyndigheterna bör få bättre verktyg för att kunna effektivisera sitt arbete inom avfallsområdet.

Både förebyggande insatser och en förstärkt tillsyn är nödvändiga för att motverka illegal avfallshantering. Att centralisera kommunernas tillsyn till länsstyrelsenivå kan innebära en risk för motsatt effekt: en standardiserad tillsyn som saknar den avgörande lokala insikten.

Konsekvensutredningarna i promemorian är inte tillräckligt utförliga för att kunna ge en bild av vad de föreslagna lagändringarna kan komma att medföra.

Det behöver förtydligas i förslagen hur de tillståndspliktiga verksamheter som kommunen övertagit tillsynen på kommer att påverkas och om möjligheten att överlåta tillsyn från länsstyrelse till kommun kommer kvarstå.

Det saknas förslag om styrmedel och reglering som tydligt prioriterar de översta stegen i avfallshierarkin, dvs förebyggande av avfall och främjande av återanvändning.

1.7 Förslag till förordning om ändring i miljötillsynsförordningen (2011:13)

28-32 §§ behöver förtydligas så det blir tydligt vilken myndighet som har tillsynsansvaret.

4.1.5 Förslaget om att fastighetsinnehavarens avfallshantering moderniseras

I förslaget att en fastighetsinnehavare eller nyttjanderättsinnehavare ska få återvinna eller bortskaffa bioavfall på den egna fastigheten bör det förtydligas att det även gäller latrin.

Insamlingssystem för återvinning

Det finns flera nackdelar med att varje kommun ska tillhandahålla ett insamlingssystem där privatpersoner, företag m fl kostnadsfritt ska kunna hämta produkter som lämnats dit av hushållen. Det är kostnadsdrivande för kommunen då platsen bör vara bemannad men även svårigheter att få betalt för det som lämnas dit som blir avfall. Det finns även en risk att det kan komma att användas för att "tvätta pengar" för illegal avfallshantering vilket också kan innebära hotfulla situationer och en riskfylld arbetsmiljö.

Det kan också innebära osund konkurrens för både ideella och kommersiella second-hand aktörer. Second-hand verksamheter är i många fall en viktig aktör för att stötta personer som står långt ifrån arbetsmarknaden.

4.4.2 Kraven på en kommunal avfallsplan tas bort

Länsstyrelsen i Jämtlands län avstyrker förslaget om att kravet på kommunerna att upprätta kommunala avfallsplaner ska tas bort. Länsstyrelsen bedömer att de kommunala avfallsplanerna är ett viktigt styrdokument för den kommunala avfallsplaneringen. Kraven

på vad en avfallsplan ska innehålla bör dock förenklas och bara omfatta det avfall som kommunen har rådighet över.

5.3 Förändringar i kommunens ansvar

Om ansvaret för vissa avfallsslag skulle flyttas från kommunen är det viktigt att kommunen får möjlighet att ändå ta ansvar för sådant avfall i vissa situationer. Enligt promemorian skulle det bara gälla under vissa omständigheter. Om dessa omständigheter ska begränsas direkt i bestämmelsen behöver formuleringen ta höjd för situationer som kan uppstå, t.ex. i glesbygdsområden med långa avstånd, små aktörer och ge förutsättningar för effektiva speciallösningar.

Det är bättre att endast kommunerna får besluta om att låta någon annan få hantera avfall som kommunen ansvarar för. Kommunen har bäst kunskap om situationer och förutsättningar inom kommunen. Det ger också en enklare och bättre möjlighet till samordnad handläggning om dispensen avser en verksamhet som även ska anmälas enligt 9 kap. MB. Även promemorian tar upp samordnad handläggning som en fördel men nämner då endast domstolar och länsstyrelsen.

6.2 Förändringar av länsstyrelsens och kommunens tillsynsansvar på avfallsområdet

Länsstyrelsen i Jämtlands län delar inte uppfattningen att kommunernas generella tillsynsansvar innebär flera oönskade konsekvenser för avfallsområdet.

Länsstyrelsen i Jämtlands län delar inte uppfattningen sid 118 1:a st. *"Det kan konstateras att det dock är länsstyrelsen som har bäst kunskap om vilka aktörer som omfattas av kraven på tillstånds- och anmälningsplikt enligt avfallsförordningen och som har den faktiska kunskapen om vilka dessa aktörer är."* Länsstyrelsen anser att det är kommunen som utifrån sin lokalkännedom har bäst kunskap om aktörerna i sin kommun.

Länsstyrelsen i Jämtlands län anser att kommunen även framledes ska ha ansvaret för tillsynen av nationella avfallstransporter. Länsstyrelsen anser vidare att även de fem länsstyrelserna som har ansvar för gränsöverskridande avfallstransporter ska få bedriva tillsyn över nationella avfallstransporter.

Utifrån hur lagstiftningen ser ut idag finns det inget ansvar på länsstyrelserna att utöva tillsyn över nationella avfallstransporter och endast fem länsstyrelser har tillsyn över gränsöverskridande avfallstransporter.

Länsstyrelsen i Jämtlands län avstyrker lagförslag om att länsstyrelsen ska vara ensam tillsynsmyndighet över yrkesmässiga insamlare.

Yrkesmässiga insamlare av avfall utgörs i största mån av detaljhandel som samlar in kasserad småelektronik från konsumenter. Den tillsyn som bedrivs vid dessa tillsynsobjekt är av sådan karaktär som vanligtvis utförs av den kommunala nämnden för tillsyn enligt miljöbalken

6.3 Nya tillsyns- och prövningsavgifter på avfallsområdet

Länsstyrelsen i Jämtlands län avstyrker de föreslagna avgifterna:

- 1 000 kr för tillsyn av de nya verksamheter som länsstyrelsen enligt förslagen i denna promemoria ska utöva tillsyn över
- en avgift för länsstyrelsens tillsyn över kommunernas skyldigheter enligt 15 kap. miljöbalken bör betalas efter särskilt beslut av länsstyrelsen och utgå med 800 kronor för varje hel timmes handläggningstid

Länsstyrelsen i Jämtlands län avstyrker storleken på avgifterna då vår bedömning är att de långt ifrån kommer täcka kostnaderna för denna tillsyn.

För att länsstyrelserna ska kunna bedriva tillsyn enligt förslaget så krävs det att finansieringen till länsstyrelsernas ökar. Länsstyrelsen anser vidare att det behöver utredas ytterligare hur stor den ökningen bör vara.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Marita Ljung med miljöskyddshandläggare Eva Ljungdahl som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Susanna Löfgren och funktionschef Sara Huss medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia:
kn.cks@regeringskansliet.se